

Discriminatie in Rotterdam

De resultaten van de Omnibusenquête 2015

MARISKA JUNG

In het kort: de uitkomsten

De Omnibusenquête wordt jaarlijks in februari en maart door de gemeente Rotterdam afgenomen, en bevat op verzoek van RADAR een aantal vragen over ervaren discriminatie in het voorafgaande jaar. Deze notitie bespreekt de resultaten van de enquête die gaan over ervaren discriminatie in Rotterdam in 2015, in combinatie met klachten en meldingen die bij het meldpunt van RADAR voor Rotterdam en de politie in Rotterdam in datzelfde jaar binnenkwamen. Ter illustratie zijn casusomschrijvingen toegevoegd, dit zijn verkorte en geanonimiseerde weergaven van meldingen die in 2015 bij RADAR voor de gemeente Rotterdam zijn binnengekomen.

Enkele conclusies op een rij:

- In 2015 heeft 18 procent van de Rotterdammers discriminatie ervaren. In 2014 was dat nog 22 procent, in 2013 ging het om 14 procent.
- Rotterdammers met een migratieachtergrond ervaren vaker discriminatie dan Rotterdammers zonder migratieachtergrond. Het verschil tussen de twee groepen neemt licht af in vergelijking tot 2014.
- Het totale aantal jongeren dat zich gediscrimineerd voelde is flink gedaald ten opzichte van 2014: van 34 procent naar 20 procent. Tegelijkertijd zien we dat jongeren tussen de 16-24 jaar aanzienlijk vaker discriminatie ervaren dan andere leeftijdsgroepen wanneer het godsdienstdiscriminatie, discriminatie op de arbeidsmarkt door klanten en discriminatie in de context van onderwijsinstellingen betreft. Ook discriminatie door de overheid wordt het meest door Rotterdammers uit deze leeftijdsgroep genoemd en is toegenomen ten opzichte van vorig jaar. Gezien het effect dat discriminatie kan hebben op gevoelens van uitsluiting en segregatie zijn deze resultaten verontrustend.
- Vooral 45-64 jarigen ervaren leeftijdsdiscriminatie en discriminatie in relatie tot het soort arbeidscontract (vast of tijdelijk).
- 'Ras' of huidskleur is de meest ervaren discriminatiegrond onder Rotterdammers. 42 procent van de gediscrimineerden noemt deze grond. Dit is ongeveer gelijk aan voorgaande jaren.
- 17 procent van de gediscrimineerden heeft zich gediscrimineerd gevoeld bij het solliciteren. In 2014 was dit nog 27 procent. Dit is een opvallende afname.
- 11 procent van de gediscrimineerden maakte discriminatie op grond van handicap of chronische ziekte mee. Dit is een aanzienlijke toename ten opzichte van de 7 procent in 2014. Dit treft vrouwen vaker dan mannen.
- 27 procent van de gediscrimineerden geeft aan godsdienstdiscriminatie te hebben ervaren. Dit komt ongeveer overeen met het aandeel godsdienstdiscriminatie in 2014, en is fors hoger dan de jaren daarvoor. Dit betreft voornamelijk discriminatie van moslims.
- Meisjes en vrouwen en Rotterdammers met een migratieachtergrond maken vaker discriminatie mee in het onderwijs dan jongens en mannen en Rotterdammers zonder migratieachtergrond, vooral door leerlingen maar ook door docenten.
- 21 procent van de gediscrimineerden ervaart discriminatie tijdens het uitgaan. Dit is een flinke toename ten opzichte van 2014 (10 procent). Dit treft overwegend mannen, en iets vaker Rotterdammers met een migratieachtergrond.
- Net als voorgaande jaren neemt het gevoel van stigmatisering door negatieve beelden in de media of politiek toe. Bijna 30 procent van de gediscrimineerden geeft dit aan.

- Slechts 11 procent van de gediscrimineerden maakt een melding of doet aangifte van de discriminerende gebeurtenis. Van de gediscrimineerden die geen melding maken of aangifte doen, geeft 57 procent als reden dat melden niets verandert.

In 2015 heeft RADAR voor de gemeente Rotterdam in totaal 273 klachten en meldingen over discriminatie ontvangen en afgehandeld, bij de politie ging het om 251 meldingen voor de gemeente Rotterdam.¹ Voor beide organisaties geldt dat dit een daling betekent ten opzichte van het aantal meldingen dat zij ontvingen in 2014. Deze daling is een ontwikkeling die landelijk is terug te zien bij anti-discriminatievoorzieningen, maar waarvoor geen éénduidige verklaring is te geven. Onbekendheid van meldpunten, het idee dat discriminatie 'er nu eenmaal bij hoort' of de indruk dat met melden weinig wordt bereikt, zijn mogelijke oorzaken hiervan. De resultaten van de Omnibussenquête maken nog maar eens duidelijk dat Rotterdammers veel meer meemaken dan ze melden.

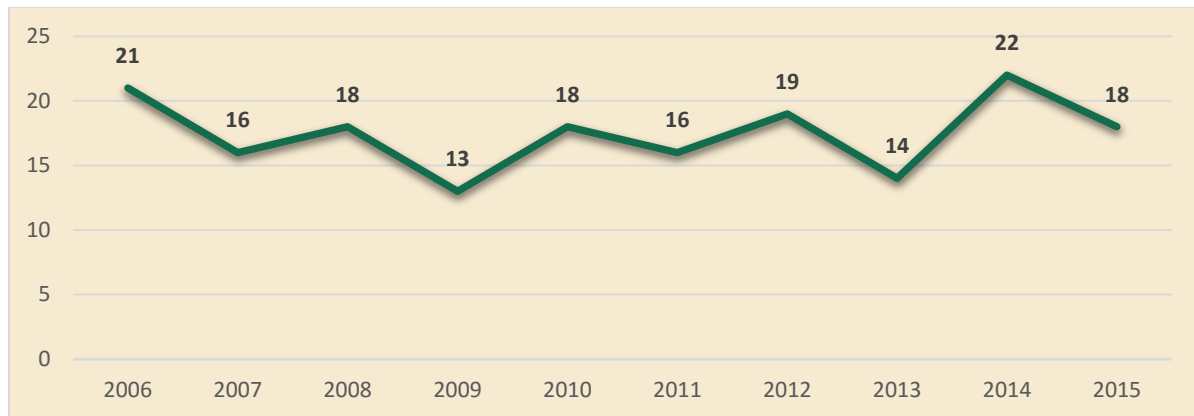
Zowel de meldingen bij RADAR als de antwoorden op de vragen in de enquête gaan over ervaringen met discriminatie. Uiteraard is discriminatie meer dan een gevoel. Toch is dit soort ervaringsonderzoek een van de belangrijkste bronnen van informatie over discriminatie. Het vertelt ons wat mensen dagelijks meemaken, waar ze tegenaan lopen en wijst op sociale verhoudingen in de stad die onze aandacht vragen.

¹ Dit is exclusief werknemers met een publieke taak. Daarnaast ontbreken de registraties van het laatste kwartaal in 2015, vanwege een nog onbekende oorzaak. Zie voor een verdere toelichting [Drie, K. van, Schriemer, R. & Sheombarsing, W. 2016. Jaarrapport discriminatie 2015. Rotterdam: RADAR, p. 6.](#)

18 procent van de Rotterdammers maakt discriminatie mee

In 2015 heeft 18 procent van de Rotterdammers zich weleens gediscrimineerd gevoeld, in 2014 was dat nog 22 procent en in 2013 14 procent.² Op 1 januari 2015 telde Rotterdam 624.815 inwoners³, wat betekent dat **meer dan 112.000 Rotterdammers in 2015 discriminatie hebben meegemaakt**.

Figuur 1: De lange termijn. Percentage Rotterdammers dat in het betreffende jaar discriminatie ervoeren.

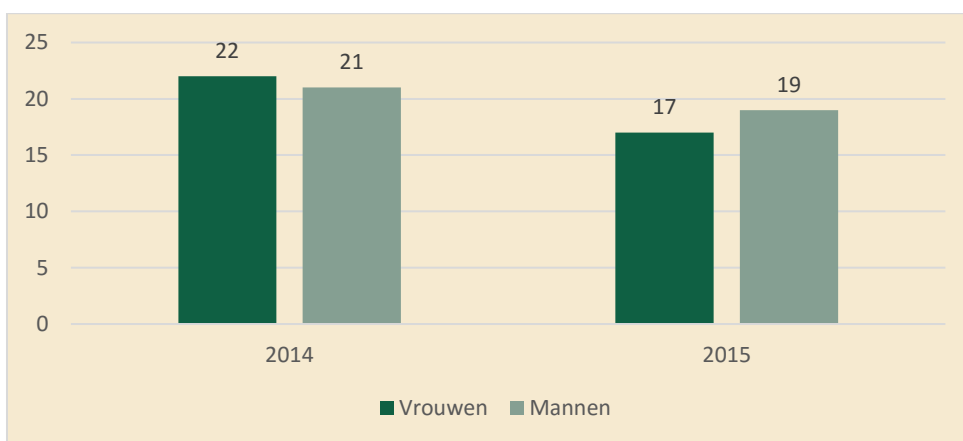
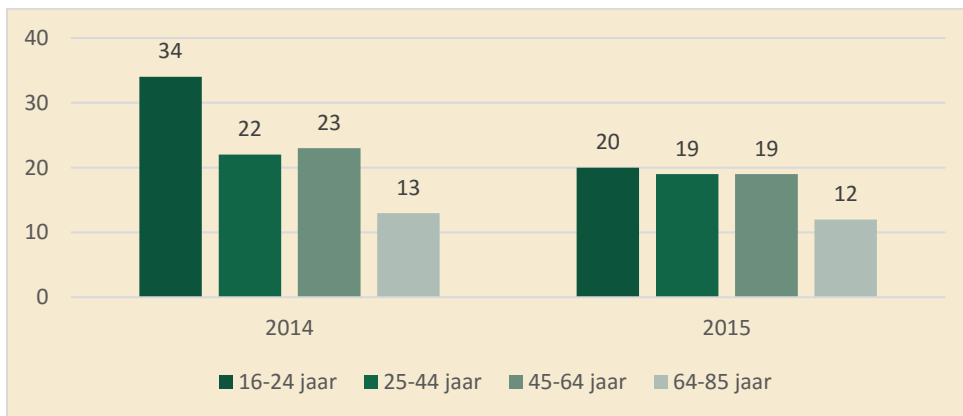
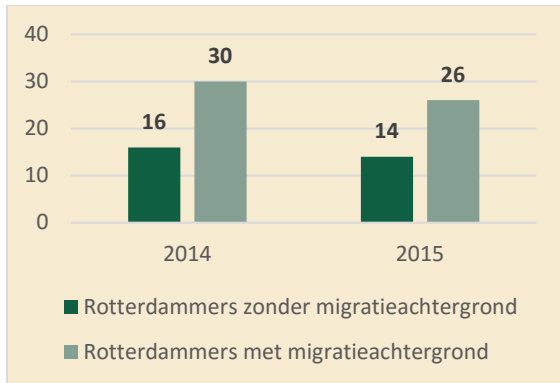
Wie ervaren discriminatie en op welke gronden?

Net als in voorgaande jaren ervaren Rotterdammers met een migratieachtergrond vaker discriminatie dan Rotterdammers zonder migratieachtergrond. Wel is het percentage gedaald van 30 procent in 2014 naar 26 procent in 2016. Ook valt op dat het totale aantal jongeren dat zich gediscrimineerd voelde flink is gedaald ten opzichte van 2014: van 34 procent naar 20 procent. Tegelijkertijd zien we verschillen tussen de leeftijdsgroepen met betrekking tot bijvoorbeeld discriminatiegronden, context en wijze van discriminatie. Tot slot, afgelopen jaar vooral de groep Rotterdammers van 45 t/m 64 jaar en vrouwelijke Rotterdammers extra opvielen, is dat nu minder het geval.

² Sinds vorig jaar is een gewijzigde berekeningsmethode (weging) toegepast om een zo zuiver mogelijke afspiegeling van de Rotterdammers tussen de 16 en 85 te realiseren. Dit heeft tot gevolg dat de metingen over 2014 en 2015 iets hoger uitvallen dan met de voorheen gebruikte methode. Voor 2014 zou gelden dat geen 22 procent, maar 19 procent van de Rotterdammers zich gediscrimineerd heeft gevoeld in dat jaar. Voor 2015 zou dit aandeel Rotterdammers uitkomen op 14 procent in plaats van 18 procent. Dit leidt tot de conclusie dat juist de groepen die qua respons ondervertegenwoordigd zijn vaker rapporteren dat zij discriminatie ervaren. De nieuwe berekeningsmethode corrigeert deze ondervertegenwoordiging.

³ Gemeente Rotterdam, 2015. *Feitenkaart Bevolkingsmonitor januari 2015*. Rotterdam: Onderzoek en Business Intelligence.

Figuur 2 t/m 4: Aandeel Rotterdammers dat zich gediscrimineerd heeft gevoeld gedurende 2014 en 2015, uitgesplitst naar leeftijd, geslacht en migratieachtergrond.

Rotterdammers ervaren discriminatie het vaakst op basis van 'ras' en nationaliteit

Rotterdammers voelen zich het vaakst gediscrimineerd op basis van hun 'ras' of huidskleur. Ruim 42 procent van de gediscrimineerden kruiste deze discriminatiegrond in de enquête aan. **Op de tweede plek staat discriminatie op basis van nationaliteit:** 36 procent van de gediscrimineerden noemde deze discriminatiegrond. Samen kunnen we deze twee gronden begrijpen als discriminatie op basis van herkomst. Bij RADAR komt discriminatie op grond van 'ras' of afkomst ook het meest voor, in 2015 kwam dit neer op 144 meldingen in de gemeente Rotterdam.⁴

Islamofobie treft vooral jongeren en vrouwen

Net als vorig jaar ervaren veel **Rotterdammers godsdienstdiscriminatie: maar liefst 27 procent van de gediscrimineerden kruiste deze grond aan.** Hiermee wordt duidelijk dat de snelle stijging van ervaren godsdienstdiscriminatie dat gemeten werd afgelopen jaar niet een éénmalige ontwikkeling was. Voornamelijk Rotterdammers met een migratieachtergrond ervaren discriminatie op grond van hun godsdienst. **Opmerkelijk is dat dit vooral wordt aangegeven door jongeren tussen de 16 en 24 jaar,** namelijk 11 procent van Rotterdammers uit deze leeftijdsgroep versus 5 procent van alle Rotterdammers.⁵

Het beeld over godsdienstdiscriminatie wordt bevestigd door de cijfers van RADAR en de politie in Rotterdam. Terwijl het totale aantal meldingen afnam bij RADAR en de politie-eenheid Rotterdam, namen klachten over godsdienstdiscriminatie bij beide juist toe.⁶ Het gaat dan met name over discriminatie van moslims. In 2015 registreerde de politie 25 incidenten van godsdienstdiscriminatie voor de gemeente Rotterdam. RADAR ontving 38 meldingen hiervan voor Rotterdam, waarvan 32 meldingen over discriminatie van moslims ging.⁷ Godsdienstdiscriminatie is daarmee na 'ras' (144 meldingen) de meest gemelde vorm van discriminatie in Rotterdam bij RADAR.

SPIOR publiceerde in mei 2016 een rapport over islamofobie in de regio Rotterdam-Rijnmond. In iets meer dan één jaar tijd ontving SPIOR 174 gevalideerde meldingen, waarbij het slachtoffer in 72 procent van de gevallen een moslima was.⁸ Dit komt overeen met gegevens over 2015 van het landelijke initiatief Meld Islamofobie!, waaruit blijkt dat in 91 procent van de in totaal 158 meldingen het slachtoffer een vanwege haar hoofddoek of gezichtssluier herkenbare moslima was.⁹ De meeste meldingen die bij dit initiatief binnenkwamen vonden plaats in Rotterdam. Uit de Omnibusenquête en andere bronnen blijkt dus dat **islamofobie in Rotterdam een aanzienlijk probleem is, en dat met name jongeren en moslimvrouwen hiermee geconfronteerd worden.**

⁴ Drie, K. van, Schriemer, R. & Sheombarsing, W. 2016. *Jaarrapport discriminatie 2015*. Rotterdam: RADAR.

⁵ Deze percentages zijn inclusief niet-gediscrimineerde Rotterdammers.

⁶ Drie, K. van, Schriemer, R. & Sheombarsing, W. 2016. *Jaarrapport discriminatie 2015*. Rotterdam: RADAR.

⁷ *Rapportage discriminatie 2015. Gemeente Rotterdam*. RADAR: voorlopig nog ongepubliceerd rapport.

⁸ Lachhab, F.Z, Vorthoren, M.H. 2016. *Islamofobie in zicht*. Rotterdam: Stichting Platform Islamitische Organisaties Rotterdam-Rijnmond.

⁹ Abaâziz, I. 2016. *Jaarrapport 2015. Meld Islamofobie!*.

“Ik heb al vaak gevraagd aan het uitzendbureau waar ik sta ingeschreven of ik meer kan werken. Dit wordt mij geweigerd, omdat ik met mijn gehoorbeperking niet aan de criteria zou voldoen.”

Discriminatie op basis van handicap en chronische ziekte neemt toe

Naast discriminatie op basis van herkomst en islamofobie, zien we dat **ervaren discriminatie op basis van handicap of chronische ziekte is toegenomen. Vrouwen kruisten deze discriminatiegrond vaker aan dan mannen.** In 2015 gaf 11 procent van de gediscrimineerden aan dit te hebben meegemaakt, ten opzichte van 7 procent in 2014. Voor Rotterdam ontving RADAR afgelopen jaar 16 meldingen van discriminatie op grond van handicap.¹⁰ Deze cijfers worden extra betekenisvol in het licht van de **recente ratificatie van het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap door Nederland.** Namelijk de cijfers tonen aan dat personen met een handicap ook in deze stad discriminatie ervaren, en dat de **implementatie van het verdrag voor inwoners van Rotterdam relevant is.**

“Via Airbnb wil ik een appartement in Rotterdam huren. De eigenaar stelt echter in zijn huisregels dat homoseksuele mannen niet worden toegelaten in het gebouw. Dat kan toch niet?”

Discriminatie van lhbt's in Rotterdam

In de resultaten van de Omnibusenquête is een lichte toename te zien is van discriminatie op basis van homoseksuele gerichtheid (6 procent van de gediscrimineerden in 2015 versus 4 procent in 2014), maar dit kan het gevolg zijn van het toevalskarakter van steekproeven. Dit beeld van een groter aandeel van discriminatie op basis van seksuele oriëntatie komt echter overeen met meldingen die bij de politie in Rotterdam zijn binnengekomen in 2015.¹¹ De politie registreerde namelijk 75 incidenten van discriminatie op basis van seksuele gerichtheid in 2015, waarmee deze discriminatiegrond op de tweede plek komt te staan wat betreft de verschillende discriminatiegronden (na ‘ras’, waarover 148 meldingen werden gedaan). Het aandeel discriminatiemeldingen op deze grond neemt in de gehele politie-eenheid behoorlijk toe, van één vijfde in 2014 tot ruim een kwart in 2015. **Een even groot aandeel van de Rotterdammers met en zonder migratieachtergrond ervaart discriminatie op grond van seksuele oriëntatie, mannen iets vaker dan vrouwen.**

Verder rapporteerde nul procent van de gediscrimineerden discriminatie te hebben ervaren op basis van transseksualiteit. Echter, uit landelijk onderzoek weten we dat een relatief kleine groep Nederlanders (respectievelijk 0,6 procent en 0,2 procent van de Nederlandse mannen en vrouwen) aangeeft een ambivalente genderidentiteit te hebben.¹² Tegelijkertijd is ook bekend dat juist trans* personen bovengemiddeld vaak slachtoffer zijn van discriminatie, uitsluiting en geweld.¹³ Een verklaring voor de nul procent kan daarom zijn dat **weinig Rotterdamse trans* personen bereikt worden met een steekproefsgewijze enquête.**

¹⁰ Drie, K. van, Schriemer, R. & Sheombarsing, W. 2016. *Jaarrapport discriminatie 2015*. Rotterdam: RADAR.

¹¹ Drie, K. van, Schriemer, R. & Sheombarsing, W. 2016. *Jaarrapport discriminatie 2015*. Rotterdam: RADAR.

¹² Keuzekamp, S. 2012. *Worden wie je bent*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP).

¹³ Oosterhout, E. van, Alink, E. 2015. *Veilig, zolang men het maar niet merkt*. Amsterdam: Stichting Transgender Netwerk Nederland.

Gender- en leeftijdsverschillen in ervaren discriminatie

Tot slot zien we dat **vrouwen vaker dan mannen discriminatie meemaken op basis van leeftijd, handicap of chronische ziekte, geslacht en arbeidsduur (fulltime of parttime)**. De discriminatiegronden ‘ras’ of huidskleur en nationaliteit worden juist weer iets vaker door mannen aangekruist.

Verschillende leeftijdsgroepen vallen extra op met betrekking tot verschillende discriminatiegronden of – contexten. Vooral **45-64 jarigen ervaren leeftijdsdiscriminatie en discriminatie in relatie tot het soort contract (vast of tijdelijk)**. Voor Rotterdam ontving RADAR afgelopen jaar 16 meldingen van discriminatie op grond van leeftijd.¹⁴ Zoals eerder genoemd, valt op dat er een **forse afname is van ervaren discriminatie onder 16-24 jarigen**, namelijk van 34 procent in 2014 naar 20 procent in 2015. Dit is vooral te verklaren door afname van het aantal jongeren dat de discriminatiegrond ‘ras’ (16 procent in 2014 versus 6 procent in 2015), nationaliteit (14 procent in 2014 versus 8 procent in 2015), of geslacht (7 procent in 2014, 1 procent in 2015) aankruiste.¹⁵ Ook ervaren jongeren minder discriminatie door een sollicitatiecommissie (9 procent in 2014, 0% in 2015). Tegelijkertijd is opmerkelijk dat in 2015 deze leeftijdsgroep **wel vaker dan andere leeftijdsgroepen discriminatie door klanten ervaart** (7 procent versus 1 procent van alle Rotterdammers).¹⁶ Daarnaast brengen Rotterdammers met deze leeftijd **vaker dan andere leeftijdsgroepen godsdienstdiscriminatie naar voren** (11 procent in 2015 en 10 procent in 2014).¹⁷ Ook ervaren **jongeren** van deze leeftijd vaker dan Rotterdammers in andere leeftijdsgroepen en meer dan vorig jaar **discriminatie door de overheid (2 procent in 2014 versus 5 procent in 2015)**. Tot slot maken vooral 16-24 jarigen discriminatie door een discriminerende opmerking of belediging mee (16 procent voor deze leeftijdsgroep versus 8 procent van alle Rotterdammers).¹⁸

Waar en door wie worden Rotterdammers gediscrimineerd?

Rotterdammers kunnen in verschillende contexten en door mensen in verschillende posities gediscrimineerd worden. Uit de resultaten van de Omnibusenquête vallen een aantal ontwikkelingen op die gegroepeerd kunnen worden onder de noemers arbeidsmarktdiscriminatie, discriminatie in de publieke ruimte, discriminatie in het onderwijs en discriminatie door de overheid en de politie.

“Mijn 13-jarige dochter liep op weg naar school langs een groepje witte Nederlandse jongens tussen de 7 tot 9 jaar. De jongens riepen ‘kut Marokkaan’ en ‘Geert Wilders heeft gelijk’. Mijn dochter vluchtte een winkel in waar ze viel, omdat ze werd geschopt door één van de jongens. Weer buiten gooiden de andere jongens stenen naar haar. Omstanders schoten niet te hulp. Ik maak mij ernstig zorgen over de veiligheid van mijn dochter op straat.”

¹⁴ Drie, K. van, Schriemer, R. & Sheombarsing, W. 2016. *Jaarrapport discriminatie 2015*. Rotterdam: RADAR.

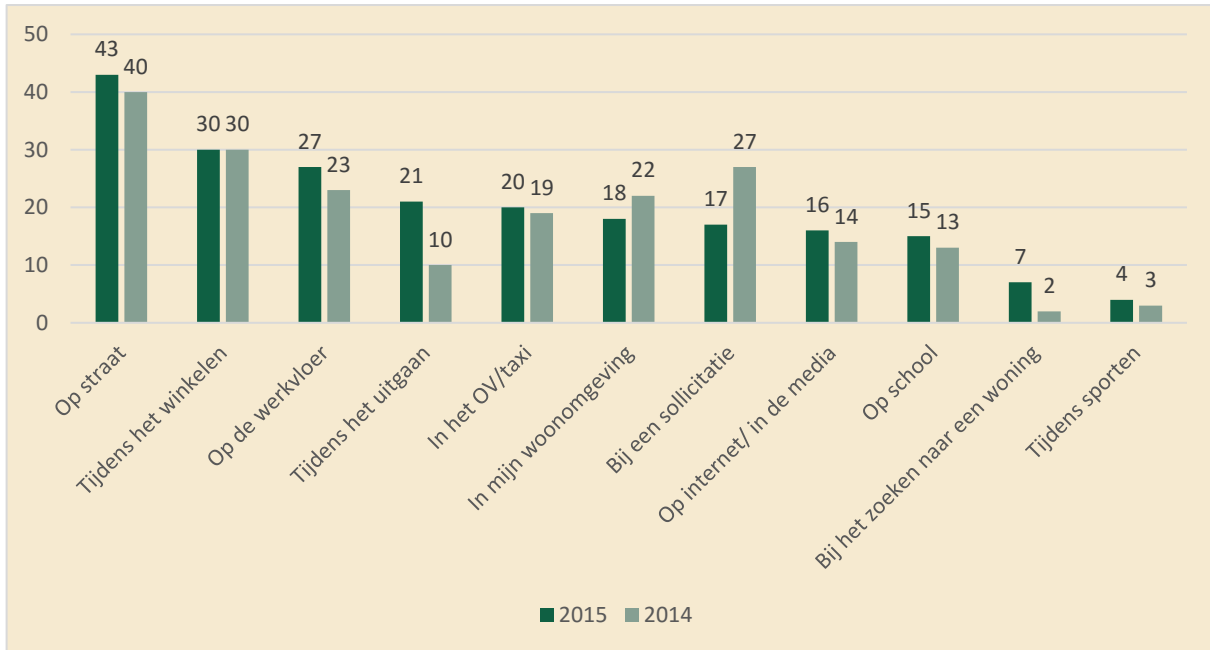
¹⁵ Dit betreffen percentages van alle Rotterdammers in de betreffende leeftijdsgroep, inclusief niet-gediscrimineerden.

¹⁶ Dit betreft het percentage van alle Rotterdammers in de betreffende leeftijdsgroep, inclusief niet-gediscrimineerden.

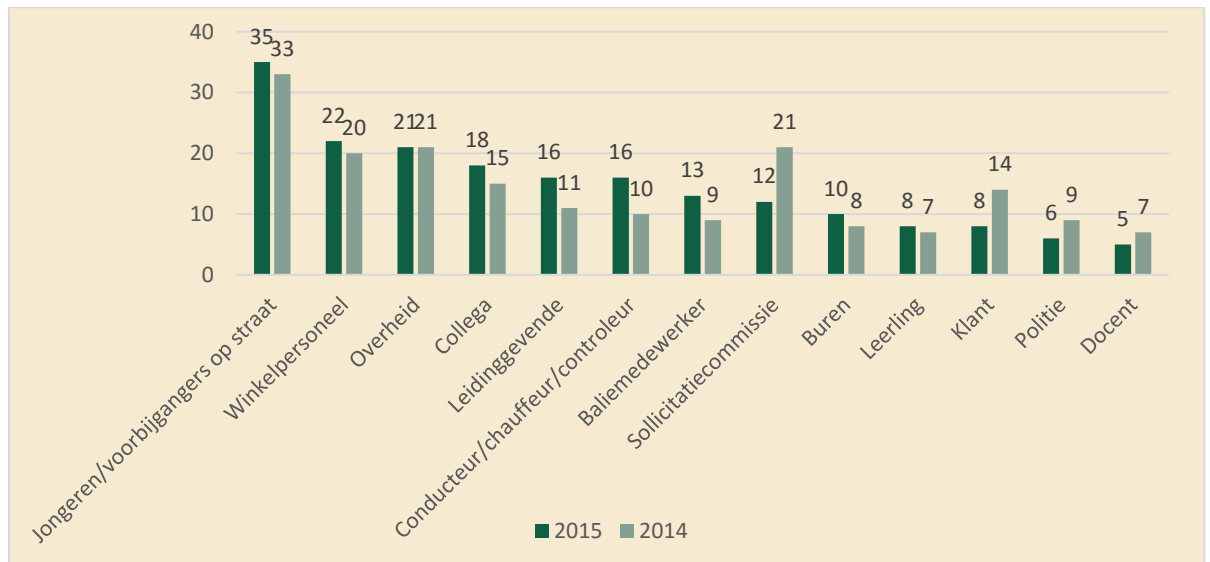
¹⁷ Dit betreft het percentage van alle Rotterdammers in de betreffende leeftijdsgroep, inclusief niet-gediscrimineerden.

¹⁸ Dit betreft het percentage van alle Rotterdammers in de betreffende leeftijdsgroep, inclusief niet-gediscrimineerden.

Figuur 5. Context waarin men zich gediscrimineerd voelt, percentage van de gediscrimineerden 2014–2015.

Figuur 6. Persoon of instantie door wie men zich gediscrimineerd voelde als percentage van de gediscrimineerden, 2014–2015.

Minder discriminatie bij solliciteren, maar discriminatie op de werkvloer neemt toe

Opvallend genoeg laten de resultaten van de Omnibusenquête zien dat discriminatie tijdens een sollicitatie en door een sollicitatiecommissie fors is afgenomen. Terwijl in 2014 nog 27 procent van de gediscrimineerden aangaf zich tijdens een sollicitatieprocedure gediscrimineerd te voelen, daalde dit aandeel naar 17 procent in 2015. **Tegelijkertijd zien we dat discriminatie op de werkvloer is toegenomen: 27 procent van de gediscrimineerden kruiste dit aan in 2015** versus 23 procent in 2014. Ook geeft ten opzichte van vorig jaar een groter aandeel aan zich gediscrimineerd te voelen **door een collega en door een leidinggevende**. Al meerdere jaren achtereen wordt discriminatie op de arbeidsmarkt het meeste gemeld bij RADAR. In 2015 komen er voor Rotterdam bij RADAR 90 meldingen van arbeidsdiscriminatie binnen, waarbij het vooral gaat om ras, godsdienst, geslacht en leeftijd.¹⁹

Zowel Rotterdammers met als zonder migratieachtergrond ervaren discriminatie op de werkvloer en bij een sollicitatie, maar Rotterdammers met een migratieachtergrond maken dit wel vaker mee.

Er is een nog groter verschil zichtbaar als het aankomt op discriminatie door collega's of leidinggevenden: Rotterdammers met een migratieachtergrond kruisten deze twee opties aanzienlijk vaker aan. Verder is **opmerkelijk dat discriminatie bij het solliciteren vooral door 24-44 en 45-64 jarigen wordt ervaren, terwijl vrouwen en jongeren in de leeftijdsgroep 16-24 jaar vooral gediscrimineerd worden door klanten**. Op basis van de andere enquêteresultaten en hierboven besproken onderzoeken, is het waarschijnlijk dat een deel van deze groep bestaat uit moslimjongens met baarden of gesluierde moslima's, of jongeren met een niet-witte huidskleur, die een (bij-)baan hebben waarbij er regelmatig klantencontact is.

“Als vrouw ben ik afgewezen voor een stageplek. Tijdens het sollicitatiegesprek werd gezegd: ‘we nemen je niet aan, want vrouwen in het team verpesten de sfeer’.”

25.000 Rotterdammers ervaren discriminatie tijdens het uitgaan

Discriminatie komt ook voor in de publieke ruimte. Zoals uit figuur 4 blijkt, ervaren Rotterdammers in 2015 de meeste discriminatie op straat en bij het winkelen. **Opvallend is een sterke toename van discriminatie tijdens het uitgaan**. Dit betreft bijvoorbeeld discriminerende opmerkingen, of ongelijke behandeling zoals weigeringen aan de deur van een uitgaansgelegenheid. In 2014 kruiste 10 procent van de gediscrimineerden dit aan, in 2015 doet ruim **21 procent** dat. Dit komt neer op 4 procent van alle Rotterdammers oftewel **25.000 mensen**. **Iets meer mannen dan vrouwen** gaven aan dit te ervaren en iets meer Rotterdammers met een migratieachtergrond dan zonder. Daarnaast blijkt dat **vrouwen vaker worden gediscrimineerd door voorbijgangers of (groepjes) jongeren op straat**. Ook iets meer vrouwen dan mannen ervaren discriminatie tijdens het winkelen en in het **openbaar vervoer of een taxi**.

¹⁹ Drie, K. van, Schriemer, R. & Sheombarsing, W. 2016. *Jaarrapport discriminatie 2015*. Rotterdam: RADAR.

“Samen met drie vrienden vierde ik mijn verjaardag. Ik had van te voren met de club gebeld en mij ervan verzekerd dat het feest 18+ was en niet 21+. Eenmaal aangekomen werden wij toch geweigerd door de portier, met de reden dat het feest 21+ is. Maar dat was dus niet zo. Wij zagen dat anderen wel werden toegelaten. Het viel ons op dat zij wit waren en wij zijn dat niet. Ik had dit nog nooit meegemaakt en zit er nog steeds mee.”

Opvallend: discriminatie in het onderwijs treft vaker meisjes en vrouwen

Discriminatie vindt ook plaats in het onderwijs. **15 procent van de gediscrimineerden geeft aan discriminatie binnen een onderwijsinstelling te hebben ervaren in 2015.** Dit lijkt misschien niet veel, maar het betreft hier een percentage van alle respondenten die zich gediscrimineerd voelen en niet alleen van hen die daadwerkelijk met onderwijsinstellingen in aanraking komen. Sinds 2012 (8 procent) neemt dit aandeel gestaag toe. **Het betreft voornamelijk Rotterdammers met een migratieachtergrond:** 5 procent van deze groep inwoners maakte in 2015 discriminatie in het onderwijs mee versus nul procent van de Rotterdammers zonder migratieachtergrond. Uit de resultaten blijkt verder dat vooral leerlingen discrimineren en dat **met name 16-24 jarigen krijgen hiermee te maken** (2 procent in 2014 versus 11 procent in 2015).²⁰ Opvallend is ook dat **meisjes en vrouwen vaker dan jongens en mannen aangeven gediscrimineerd te worden door zowel leerlingen als docenten.**

De resultaten wijzen niet uit waarom leerlingen en studenten worden gediscrimineerd. Uit landelijk onderzoek van de Anne Frank Stichting weten we wel dat 2 op de 3 docenten in het voortgezet onderwijs in 2014 getuige was van **moslimdiscriminatie** door leerlingen.²¹ Een jaar eerder publiceerde de Anne Frank Stichting een ander rapport waaruit blijkt dat 35 procent van de leraren in het jaar voorafgaand aan het onderzoek getuige was van **grievende opmerkingen tegen Joden** en bagatellisering van de Holocaust.²² Ander landelijk onderzoek laat zien dat sociaal en fysiek geweld in hoge mate voorkomt onder leerlingen.²³ Met name **trans* jongeren** voelen zich hierdoor minder veilig dan cisgender en heteroseksuele leerlingen.²⁴ Tot slot vermeldt **onderzoek van het SCP** naar ervaren

²⁰ Dit betreft het percentage van alle Rotterdammers in de betreffende leeftijdsgroep, inclusief niet-gediscrimineerden.

²¹ Bouma, S., Ruig, L. de. 2015. *Moslimdiscriminatie in het voortgezet onderwijs*. Zoetermeer: Panteia.

²² Wolf, E., Berger, J. & Ruig, L. de. 2013. *Antisemitisme in het voortgezet onderwijs*. Zoetermeer: Panteia.

²³ Sijbers, R., Fettelaar, D., Wit, W. de & Mooij, T. 2014. *Sociale veiligheid in en rond scholen*. Nijmegen: ITS en Radboud Universiteit.

²⁴ Cisgender verwijst naar mensen die zich identificeren met de gender identiteit (vrouw of man in Nederland) die ze bij geboorte hebben gekregen. Voor een uitgebreidere bespreking van deze en andere termen, zie IDEM's [Stadsbeeld Lhbt-emancipatie](#).

discriminatie in Nederland zien dat **etnische herkomst, huidskleur en geloof de voornaamste discriminatiegronden zijn voor discriminatie in het onderwijs**.²⁵ Voornamelijk Turks-, Marokkaans-, Surinaams- en Antilliaans-Nederlandse scholieren en studenten maken dit mee.

“Mijn dochter zit in groep 5. Haar werd plotseling gezegd dat zij niet langer een hoofddoek mag dragen op school. Er staat hierover niets in het reglement, en ik zie op het schoolplein dat leerlingen met een ander geloof wel een deel van hun haar mogen bedekken.”

Nieuw in de Omnibusenquête: discriminatie door de overheid

Sinds 2014 is de categorie ‘overheid’ toegevoegd als mogelijk aan te kruizen antwoord op de vraag door wie men zich gediscrimineerd voelde. Aanleiding hiervoor is dat in voorgaande jaren de overheid geregeld genoemd werd bij de optie ‘anders, namelijk...’. **Net als in 2014 kruiste 21 procent van de gediscrimineerden dit aan, wat neerkomt op 4 procent oftewel ruim 25.000 Rotterdammers. De overheid valt daarmee de discutabele eer toe op de derde plaats te eindigen**, na voorbijgangers of jongeren op straat (33 procent) en winkelpersoneel (22 procent). Dit ervaren zowel Rotterdammers met als zonder migratieachtergrond, maar de laatste groep wel iets vaker. Wat verder opvallend en verontrustend is, is dat **jongeren van 16-24 jaar dit het vaakst aankruisen van alle leeftijdsgroepen**, hoewel discriminatie door de overheid door respondenten uit alle leeftijdscategorieën wordt aangegeven. Dit komt neer op 5 procent van alle Rotterdamse jongeren tussen de 16 en 24 jaar, een toename ten opzichte van de 2 procent in 2014.

In het licht van de recente discussie over etnisch profileren door de politie is het zinvol te kijken naar de **ervaren discriminatie van Rotterdammers door de politie. 6 procent van de gediscrimineerden kruiste dit antwoord aan**, een afname ten opzichte 2014 (9 procent). Zowel Rotterdammers met als zonder migratieachtergrond ervaren discriminatie door de politie, maar Rotterdammers met een migratieachtergrond vaker. **Net als bij discriminatie door de overheid wordt discriminatie door de politie ervaren door zowel mannen als vrouwen, maar vaker door mannen**. Het gaat vooral om mensen tussen de 24 en 64 jaar.

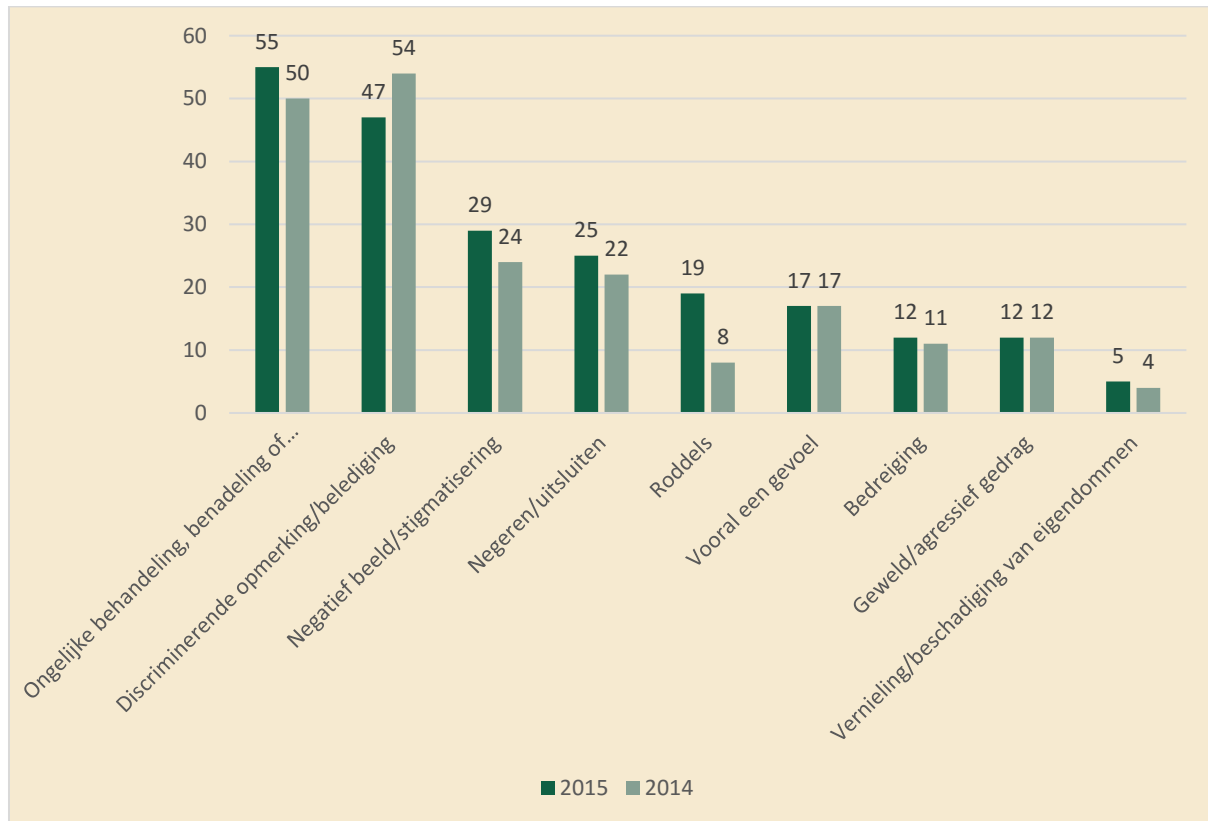
Op welke wijze worden Rotterdammers gediscrimineerd?

Net als in voorgaande jaren geeft ruim de helft van de gediscrimineerde Rotterdammers aan ongelijk behandeld of benadeeld te zijn, of dat bepaalde groepen voorgetrokken werden. Ditzelfde geldt voor discriminerende opmerkingen of beledigingen. Zowel mannen als vrouwen maken dit mee, net zoals Rotterdammers met en zonder migratieachtergrond. Rotterdammers met een migratieachtergrond kruisten deze vormen van discriminatie wel duidelijk vaker aan. Ook de politie in Rotterdam registreert overwegend discriminatie door belediging (216 meldingen van de 251), net zoals RADAR in Rotterdam (166 meldingen van de 273).²⁶

²⁵ Andriessen, I., Fernee, H. & Wittebrood, K. 2014. *Ervaren discriminatie in Nederland*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP).

²⁶ Drie, K. van, Schriemer, R. & Sheombarsing, W. 2016. *Jaarrapport discriminatie 2015*. Rotterdam: RADAR.

Figuur 7: Wijze waarop men zich gediscrimineerd voelde, gedurende 2014 en 2015, in procenten.

Gestage toename van discriminatie door stigmatisering

Het gevoel van stigmatisering door negatieve beeldvorming in de media en politiek groeit. Bijna 30 procent van de gediscrimineerden geeft dit aan, een trend die zich sinds 2 jaar gestaag voortzet. Ook noemenswaardig is de **sterke groei van het aandeel gediscrimineerden dat discriminatie door roddelen** meemaakte. Dit hangt mogelijk samen met discriminatie op de werkvloer en in het onderwijs.

Jongeren maken twee keer zo vaak discriminerende opmerkingen mee dan alle Rotterdammers

Daarnaast valt op dat **met name 16-24 jarigen te maken krijgen met discriminerende opmerkingen of beledigingen. Maar liefst 16 procent van de Rotterdammers uit deze leeftijdsgroep**, inclusief niet-gediscrimineerden, maakte dit mee in 2015. Dat is twee keer zoveel als de 8 procent van alle Rotterdammers in 2015. Ook dit kan te maken hebben met het relatief hoge aandeel 16-24 jarigen dat zich gediscrimineerd voelde binnen een onderwijsinstelling.

Bedreigingen, geweld en agressief gedrag, en vernieling of beschadiging van eigendommen wordt beduidend minder vaak aangekruist dan andere vormen van ervaren discriminatie. Wel zien we dat

dit meer Rotterdammers met een migratieachtergrond dan zonder een migratieachtergrond raakt en dat niet enkel maar wel vaker mannen hier het slachtoffer van worden.

*“Op een leeg verkiezingsbord heeft iemand geschreven:
‘Ommoord Blank’. Dit is racistisch en uitsluitend.”*

Verder lezen over discriminatie in Rotterdam?

Bekijk dan de [factsheets van RADAR](#) over bijvoorbeeld [rassendiscriminatie](#), [discriminatie en handicap/chronische ziekte](#) of [discriminatie en sport](#).

IDEM Rotterdam geeft daarnaast Stadsbeelden uit met een overzicht van de beschikbare feiten en cijfers uit op het gebied van [discriminatie](#), [integratie](#), [lhbt-emancipatie](#) en [emancipatie v/m](#) in Rotterdam.